

Obsah

1 Úvod	5
2 Klasická mechanika	7
2.1 Kinematika hmotného bodu	7
2.1.1 Polohový vektor hmotného bodu	7
2.1.2 Trajektorie a dráha pohybu hmotného bodu	9
2.1.3 Rychlost pohybu hmotného bodu	11
2.1.4 Zrychlení pohybu hmotného bodu	14
2.1.5 Rozklad zrychlení na tečnou a normálovou složku	15
2.1.6 Některé zvláštní případy pohybu hmotného bodu	17
2.1.7 Pohyb hmotného bodu v homogenním tíhovém poli	22
2.2 Dynamika hmotného bodu	25
2.2.1 Newtonovy pohybové zákony	25
2.2.2 Galileiho transformace	27
2.2.3 Setrvačná síla	28
2.2.4 Pohybová rovnice	29
2.2.5 Tíhová síla	30
2.3 Pohyb v otáčivé soustavě	30
2.4 Práce a energie	33
2.4.1 Práce síly, energie	33
2.4.2 Kinetická energie	34
2.4.3 Potenciální energie v homogenním tíhovém poli	35
2.4.4 Zákon zachování mechanické energie v homogenním tíhovém poli	37
2.4.5 Výkon	38
2.5 Dynamika soustavy hmotných bodů	39
2.5.1 První věta impulsová	39
2.5.2 Střed hmotnosti soustavy	41
2.5.3 Fyzikální principy raketového letu	42
2.5.4 Moment síly a moment hybnosti	44
2.5.5 Druhá věta impulsová	45
2.6 Dynamika tuhého tělesa	47
2.6.1 Translace a rotace tuhého tělesa	48
2.6.2 Silová dvojice	49
2.6.3 Pravidla pro skládání sil	50
2.6.4 Rovnováha tuhého tělesa	52
2.6.5 Těžiště a střed hmotnosti	53
2.6.6 Posuvný pohyb tuhého tělesa	54
2.6.7 Kinetická energie tělesa rotujícího kolem pevné osy - moment setrvačnosti	55
2.6.8 Steinerova věta	56

2.6.9	Moment hybnosti tuhého tělesa	58
2.6.10	Pohybová rovnice pro rotační pohyb tuhého tělesa	58
2.6.11	Třecí síla	59
2.6.12	Kyvadla	61
2.7	Mechanika pevného kontinua	64
2.7.1	Deformace tělesa při namáhání tahem	64
2.7.2	Deformace všestranným tlakem	66
2.7.3	Namáhání ve smyku	67
2.7.4	Namáhání v kroucení (torzi)	68
2.7.5	Torzni kyvadlo	69
2.8	Mechanika kapalin a plynů	70
2.8.1	Vlastnosti kapalin a plynů	70
2.8.2	Tlak v kapalinách	72
2.8.3	Archimedův zákon	73
2.8.4	Povrchové napětí kapalin	73
2.8.5	Kapilární deprese a elevace	75
2.8.6	Pohyb tekutiny - rovnice kontinuity	76
2.8.7	Bernoulliho rovnice	78
2.8.8	Vnitřní tření kapalin	81
3	Fyzikální pole	82
3.1	Gravitační pole	82
3.1.1	Keplerovy zákony a Newtonův gravitační zákon	82
3.1.2	Intenzita gravitačního pole	84
3.1.3	Potenciální energie a potenciál nehomogenního gravitačního pole	85
3.2	Elektrostatické pole	87
3.2.1	Úvod	87
3.2.2	Elektrický náboj	88
3.2.3	Coulombův zákon	88
3.2.4	Intenzita elektrického pole	89
3.2.5	Gaussova věta elektrostatiky	92
3.2.6	Užití Gaussovy věty pro stanovení intenzity elektrického pole s výraznou symetrií	94
3.2.7	Práce a potenciál v elektrostatickém poli	96
3.2.8	Vztah mezi intenzitou a potenciálem elektrického pole	99
3.2.9	Elektrické pole dipólu	100
3.2.10	Silové působení elektrického pole na elektrický dipól	103
3.2.11	Elektrické pole mezi dvěma nekonečnými rovnoměrně nabitými plochami	104
3.2.12	Vodiče a elektrostatické pole	105
3.2.13	Kapacita	107
3.2.14	Základní jevy v dielektriku	109
3.2.15	Vázané elektrické náboje	110
3.2.16	Elektrické pole v homogenním a izotropním dielektriku	113
3.2.17	Energie elektrického pole	114
3.2.18	Hustota energie elektrického pole	115
3.3	Elektrický proud	116
3.3.1	Elektrický proud a proudová hustota	116
3.3.2	Zákon zachování elektrického náboje. Princip kontinuity proudu	118
3.3.3	Ohmův zákon	120

3.3.4	Elektromotorické napětí	122
3.3.5	Jouleův zákon	125
3.3.6	Proud kondukční, konvekční a posuvný (Maxwellův)	126
3.4	Magnetické pole	127
3.4.1	Silové účinky magnetického pole na pohybující se náboj	127
3.4.2	Biotův-Savartův-Laplaceův zákon	129
3.4.3	Magnetický indukční tok	132
3.4.4	Silové účinky magnetického pole na smyčku protékanou proudem	133
3.4.5	Zákon celkového proudu	134
3.4.6	Magnetická polarizace a intenzita magnetického pole	135
3.4.7	Magnetický moment elektronu	141
3.4.8	Diamagnetismus	141
3.4.9	Paramagnetismus	142
3.4.10	Feromagnetismus	142
3.4.11	Zákon elektromagnetické indukce	142
3.4.12	Vlastní a vzájemná indukčnost	145
3.4.13	Energie soustavy vodičů protékaných elektrickým proudem	148
3.4.14	Hustota energie magnetického pole	149
3.4.15	Vzájemné silové působení přímých vodičů v homogenním a izotropním prostředí	150
3.5	Vedení elektřiny v kovech, kapalinách a plynech	151
3.5.1	Vedení elektřiny v kovech	151
3.5.2	Termoelektřina	152
3.5.3	Vedení elektřiny v kapalinách	153
3.5.4	Pohyb nabitě částice v elektrickém a magnetickém poli ve vakuu	155
3.5.5	Vedení elektřiny v plynech	159
3.5.6	Plazma	161
3.6	Maxwellova teorie elektromagnetického pole	161
4	Termika	164
4.1	Teplotní roztažnost a rozpínavost látek	164
4.1.1	Teplota	164
4.1.2	Dokonalý plyn, stavové veličiny a stavové změny	166
4.1.3	Teplotní roztažnost dokonalých plynů	166
4.1.4	Teplotní roztažnost dokonalých plynů	166
4.1.5	Stavová rovnice plynů a látkové množství	167
4.1.6	Teplotní roztažnost a rozpínavost kapalin	167
4.1.7	Teplotní roztažnost a rozpínavost pevných látek	168
4.2	Kinetická teorie plynů	169
4.2.1	Rozdělení rychlostí molekul v plynu	170
4.2.2	Rychlost nejpravděpodobnější, střední a efektivní	174
4.2.3	Tlak plynu na stěnu	176
4.2.4	Vztah mezi efektivní rychlostí a teplotou	177
4.2.5	Daltonův zákon	178
4.2.6	Účinný průřez a srážková frekvence	178
4.2.7	Střední volná dráha	179
4.2.8	Vnitřní energie plynu. Ekvipartiční teorém	179
4.3	Termodynamika	181
4.3.1	Teplota a práce	181

132	4.3.2	Měrná a molární tepelná kapacita	182
132	4.3.3	Gay-Lussacův pokus	184
130	4.3.4	První věta termodynamická pro vratné děje v dokonalém plynu	185
137	4.3.5	Entropie	187
137	4.3.6	Rovnice adiabaty a polytropy	188
139	4.3.7	Carnotův cyklus a jeho účinnost	190
132	4.3.8	Druhá věta termodynamická	193
133	4.3.9	Termodynamická teplota	193
134	4.3.10	Entropie pro nevratné děje	194
132	4.3.11	Entropie a pravděpodobnost stavu	196
141	4.3.12	Třetí věta termodynamiky	198
141	4.4	Fázové přeměny	198
142	4.4.1	Skupenské teplo	198
142	4.4.2	Fázový diagram	199
142	4.4.3	Rovnice Clausiova - Clapeyronova	200
147	4.4.4	Stavová rovnice van der Waalsova	201
143	4.5	Vedení tepla	203
143	4.5.1	Průchod tepla homogenní deskou	203
143	4.5.2	Přestup tepla rozhraní tekutiny a pevné látky	203
150	4.5.3	Prostup tepla stěnou oddělující dvě plynná prostředí	204
151	3.5.2	Termoelektrický jev	52
152	3.5.3	Termoelektrický jev v látkách	58
155	3.5.4	Thomsonův jev	78
159	3.5.5	Seebeckův jev	78
161	3.5.6	Peltierův jev	78
161	3.5.7	Ettingshausenův jev	88
161	3.5.8	Nernstův jev	88
164	4.6	Termodynamika	92
164	4.6.1	Teplotní roztažnost a roztažnost látek	92
164	4.6.2	Teplotní roztažnost a roztažnost látek	92
166	4.1.2	Dokonalý plyn, stavové vlnění a stavový zákon	96
166	4.1.3	Teplotní roztažnost dokonalých plynů	96
166	4.1.4	Teplotní roztažnost reálných plynů	99
167	4.1.5	Stavová rovnice plynů a látek	101
167	4.1.6	Teplotní roztažnost reálných plynů	101
168	4.1.7	Teplotní roztažnost reálných plynů	108
169	4.2	Kinetická teorie plynů	109
170	4.2.1	Rozšíření teorie plynů	110
171	4.2.2	Rychlost nejpravděpodobnější, střední a efektivní rychlosti	111
176	4.2.3	Tlak plynů na stěnu	111
177	4.2.4	Teplotní roztažnost plynů	111
178	4.2.5	Barometrický zákon	111
178	4.2.6	Činný tlak a síťková frekvence	111
178	4.2.7	Střední volná dráha	111
179	4.2.8	Vnitřní energie plynů	111
181	4.3	Termodynamická teplota	111
181	4.3.1	Teplota a práce	111